Demografska slika Republike Hrvatske

Zagrajski, Filip

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:576030

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Prediplomski stručni studiji Trgovina

Filip Zagrajski

DEMOGRAFSKA SLIKA REPUBLIKE HRVATSKE

Završni rad

Osijek, srpanj 2020.

Sveuéilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Preddiplomski struðni studiji Trgovina

Filip Zagrajski

DEMOGRAFSKA SLIKA REPUBLIKE HRVATSKE

Završni rad

Kolegiji: Ekonomika narodnog gospodarstva

JMBAG: 0010220550 e-mail:

fzagrajski@gmail.com

Mentor: Izv.prof.dr.sc. Dražen Cuéié

Osijek, srpanj, 2020.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

Faculty of economics in Osijek

Undergraduate Professional Study Commerc

Filip Zagrajski

DEMOGRAPHIC PICTURE OF THE REPUBLIC OF CROATIA

Final paper

Osijek, July 2020.

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA 1 ISTOVJETNOSTI DIGITALNE 1 TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrdujem daje Završni rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i osłanja se na objavljenu literaturu. Potvrdujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.

2. Kojom izjavljujem daje Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nosiłelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom Creative Commons Imenovanje — Nekomercijalno — Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska.

3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucij skom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u składu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).

4. Izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i daje sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Filip Zagrajski

JMBAG: 0010220550

OIB: 53380977433 e-mail za kontakt:

fzagrajski@gmail.com

Naziv studija: Preddiplomski stručni studij Trgovina

Nasłov rada: Demografska slika Republike Hrvatske

Mentor/mentorica rada: Izv.prof.dr.sc. Dražen Cuéié

U Osijeku,

Potpis: Zagrajski

SAŽETAK

Demografska slika nekog gospodarstva relevantan je dimbenik u razvoju tog istog gospodarstva. Može se reéi da se demografska slika prožima kroz druge društvene i znanstvene grane poput geografije, povijesti, sociologije, te naravno politologije i ekonomije. Kretanje stanovništva uvjetovane su demografskim tranzicijama i to kroz tri faze: predtranzicijskom, tranzicijskom i posttranzicijskom fazom. Demografska slika Republike Hrvatske u prošlom desteljeéu i trenutno, ne ulj eva povjerenje. Drugim rijeëima stanjeje kaotiëno. Sreéom poduzete su neke mjere koje bi popravile demografsku sliku Hrvatske. Ipak na demografsku sliku utjeëu neki faktori kao: zdravstvena skrb, prirodno starenja stanovništva, gospodarska situacija, mobilnost samog stanovništva itd. Pozitivna stvar jest da država svojim mehanizmima može utjecati na veéinu faktora, dok na manji dio faktora(poput prirodnog starenja stanovništva) jednostavno nema nikakav utjecaj. Može se reéi da sliéan problem sa demografskom slikom imaju gotovo sve moderne i razvijene Europske države. Odnosno takoder imaju loš prirodni prirast, ali zbog svoje gospodarske moéi mogu to kompezirati migracijskom politikom. U ovom završnom radu saznat éete s kojim se to politikama Republika Hrvatska uhvatila u koštac sa demografskom slikom, ali i jedinice lokalne samouprave kao i pojedine županije. Ciljevi ovog rada su objasniti ključne pojmove povezane s demografijom, demografskom tranzicijom, njenim etapama, prikazati demografsku sliku Republike, te analizirati uzroke negativne slike Republike Hrvatske. Svrha rada je istražiti demografsku sliku RH, kao i primjere dobre prakse u Hrvatskoj s kojima se pokušava ublažiti negativna demografska slika te prijedloge kojima se demografska slika može unaprijediti.

Ključne rijeëi: demografija, demografska slika Republike Hrvatske, primjeri demografske mjere

ABSTRACT

The demographic picture of an economy is a relevant factor in the development of that same economy. You can say that the demographic picture sums up other social and scientific fields such as geography, history, sociology, and of course political science and economics. Population movements are conditioned by demographic transitions and through three phases: the pre-transition, transition and post-transition phases. The demographic picture of the Republic of Croatia in the past decade and curenttly do not encourage. In other words, the situation is as chaotically. Luckly, some measures have taken that could improve the

demographic picture of Croatia. However, the demographic picture influences some factors such as: health care, natural aging of the population, economic situations, mobility of population, etc. The positive thing is that the state mechanism can influence in most of factors, while a smaller part of factors (such as natural aging population) simply has no impact. You can say that almost all modern and developed European countries have a similar demographic problem. They also have a natural increase, but because of their economic power they can neutralize that with immigration policy . In this final paper you will find out which policies Republic of Croatia use to handle with the bad demographic picture, as well as local selfgovernment units as well as individual counties. The goals of this paper is to explain all concepts with demography, demographic transition, its stages, presentation of the demographic picture of the Republic, and analyzing the degrees of negative images of the Republic of Croatia. The purpose of the paper is to explore the demographic picture of the Republic of Croatia, such as the example of good practice in Croatia with which you can reduce a negative demographic picture, and the proposal which demographic picture could be improve.

Keywords: demography, demographic picture of the Republic of Croatia, examples of demographic measures

Sadržaj :

Uvod..... 1
Metodologija rada..... 2
Demografija i stanovništvo..... 3
Etape razvoja stanovništva..... 4
Demografija Republike Hrvatske..... 7
Uzroci negativne demografske slike Republike Hrvatske..... 10
Primjeri dobre prakse..... 13
Skandinavski model borbe sa depopulacijom..... 15
Prijedlozi za poboljšanje demografske slike Republike Hrvatske
..... 16
Rasprava 18
Zaključak..... 20

Uvod

Demografija postaje jedan od goruéih problema modernih država. Stoga ne ëudi da se ponajviše apstrofira, te da se demografska slika nalazi pri vrhu agende pojedinih vlada i država. Demografija u zadnje vrijeme ne samo da je u fokusu politiöara i sociologa nego i široke javnosti.

Demografija bi se mogla sažeti kao znanost o stanovništvu. Republika Hrvatska ima lošu demografsku sliku, kojaje popraéena negativnim prirodnim priraštajem, starenjem stanovništva i emigracijom stanovništva. Bitno je napomenuti da je u pojedinim razdobljima motiv odlaska iz Hrvatske bio ratno stanje, no govoreéi iskljuëivo o ovom stoljeéu, motivi odlaska mogu se pripisati gospodarskoj krizi kojaje zahvatila i Republiku Hrvatsku.

Lokalne i regionalne jedinice uvidili su probleme, te se pokušavaju boriti sa iseljavanjem mladih ljudi raznim mjerama poput subvecioniranja odredenog djela pri kupovini nekretnine, jeftinije cijene vrtiéa, te pojedine naknade pri rodenju dijeteta. U ovom seminarskom radu dani su neki primjeri iz Skandinavskog modela borbe sa demografskom slikom.

Ipak ključö svega je stvoriti stabilno politiöko, ekonomsko i socijalno okruženje, znajuéi da u današnjem svijetu je vrlo teško sva tri faktora održati na potrebnoj razini kako bi se demografska slika popravila.

Inaëe može se reéi da demografska slika šalje svoj „feedback" odnosno utjeëe na gospodarstvo, zdravstveni sustav, mirovinski sustav itd.

Metodologija rada

U ovom završnom radu naglasakje na demografiji i demografskoj slici u Republici Hrvatskoj kako kroz povijest tako i danas. Takoder obradene je uzrok zbog čega je toliko loša demografska slika, te dane su prijedlozi za poboljšanje iste i navedene neke mjere koje su već u fazi implementacije.

U ovom završnom radu se ponajviše koristi metoda analize kao i metode dedukcije te statističke metode, a korištena je stručna literatura kao i neki web izvori.

Svrha i cilj rada su pojasniti trenutnu demografsku sliku Republike Hrvatske i pronaći načine za poboljšanje iste.

Demografija i stanovništvo

Prema definiciji UN-a pod demografijom najopéenitije razumijevamo društveno znanost koja prouöava stanovništvo s kvanttativnog i kvalitativnog aspekta. Kao ključne sastavnice kada je u pitanju demografija, Engleski demograf, politiöar i ekonomist Thomas Robert Malthus navodi prirodni priraštaj i natalitet, dok na primjer ekonomska obilježja stanovništva nisu predmet prouëavanja demografije. Stoga ne treba dodatno implicirati da je demografija društvena znanost koja istražuje zakone razvoja stanovništva. Demografija kao znanost najprije se razvila u Francuskoj i SAD-u, dakle snažnim gospodarskim zemljama koje su kroz povijesti pa i danas otvorene prema migracijskoj politici (pogotovo Francuska). Ono što je uvijek kod demografije kuriozno jest da su danas, ali i kroz recentnu povijest najrazvijenije zemlje svijeta uvijek imale problem sa demografskom slikom, dok u zemljama u razvoju broj stanovnika raste ubrzanim tempom. Stoga se demografija bavi pitanjima poput koji demografski öimbenici utjeëu na takav razvoj dogadaja?

Demografija se može podijeliti na demogeografiju i povijesnu geografiju. Demografijaje usko vezana uz ostale društvene znanosti jer je demografija uzroöno-posljedniöna veza sa ostalim društvenim znanostima. Znaöi da pristup demografskim istraživanjima mora biti interdisciplinaran. Najvažnija veza izmedu demografskih i gospodarskih pojava i istraživanja mnogostruke su i nužno ih je spoznati. Zbog toga je i tzv. Ekonomska demografija jedna od najvažnijih grana primjenj ene demografije.

Temeljna znaëajka	Temeljni proces	Sistematizirana znaöajka	Sistematiziran popis
Radni kontigent	Prilje, odljev	Obujam radnog kontigenta	Promjena u veliöini radnog kontigenta
Starost	Starenje radnog kontigenta	Starosna struktura radnog kontigenta	Promjena u starosnoj strukturi
		Struktura prema spolu radnog kontigenta	Projena u strukturi prema spolu
Radna snaga	Priljev, odljev	Obujam radne snage	Promjena u veliëini
Starost radne snage	Starenje radne snage	Starosna struktura radne snage	Promjena u starosnoj strukturi

Spol rade snage		Struktura prema spolu radne snage	Promjena u strukturi prema spolu
Zanimanje radne snage	Profesionalna mobilnost radne snage	Struktura prema zanimanju radne snage	Promjena u strukturi prema zanimanju
Djelatnost i grana	Sektorska i granska mobilnost radne snage	Struktura prema djelatnostima i granama	Promjena u strukturi prema djelatnostima i granma
naselje	Migracije: selo-grad Selo-selo Grad-grad	Struktura prema naselju	Promjene u strukturi prema naselju
obrazovanje	„obrazovna" mobilnost radne snage	Struktura prema obrazovanju radne snage	Promjena u strukutri prema obrazovanju
dohodak	Dohodovna mobilnost radne snage	Struktura radne snage prema dohodku	Promjena u strukturi prema dohotku

Tablica br. 1 : Značajke (jedinice) i procesi sustava proučavanja radne snage

Izvor: Alica Wertheimer-Baletić (1999.): Stanovništvo i razvoj (str.57)

Etape razvoja stanovništva

Postoje tri klasične etape razvoja stanovništva:

1. Predtranzicijska etapa ili etapa prije demografske tranzicije
2. Etapa demografske tranzicije ili etapa demografskog prijelaza
3. Posttranzicijska etapa ili etapa nakon demografske tranzicije (Wertheimer-Baletić)

Za prvu etapu je karakteristična visoka stopa nataliteta i mortaliteta iz kojih proizlazi vrlo niska ili nulta stopa prirodnog prirasta stanovništva. Treba reći da ova etapa traje najdulje odnosno razdoblje koje je trajalo sve do 18.stoljeća. U tom razdoblju se stope nataliteta bile uglavnom visoke, dok su na mortalitet utjecali brojni čimbenici poput: prirodnih nepogoda, bolesti, ratova, gladi, epidemija itd. U tom periodu je trajanje Ijudskog života bilo izmedu 20 i 40 godina, no veliki je problem bio smrtnost dojenčadi, pogotovo u agrarnim i ruralnim područjima. Jedan od uzroka tome jest nerazvijena medicina i zdravstvena zaštita kakva danas postoji u velikom

dijelu zemaljske kugle. Tako da bolesti poput crnih boginja, kuge, kolere, malarije imali su utjecaj na broj stanovnika Zemlje.

Činjenica je da je predtranzicijska etapa najslabije istražena etapa razvoja stanovništva. Naravno najveća zapreka tomu je nedostatak potrebnih i čvrstih podataka. Neki autori tvrde da se predtranzicijska etapa može podijeliti u nekoliko dijelova jer je bila toliko dugačka i imala svoje oscilacije.

Nakon ove etape slijedi etapa demografske tranzicije. Ona se nalazi izmedu predtranzicijske i postranzicijske etape. Za nju je karakteristično da dolazi do proces snižavanja nataliteta jer je snižavanje mortaliteta već u tijeku posebice kod zemalja u razvoju. Bitno je napomenuti da u ovoj etapi dolazi do značajnog poboljšanja i napretka u polju zdravstva i gospodarstva, stoga ne treba čuditi pad mortalieta i smanjene smrtnosti dojenčadi. Sasvim je logično da tada dolazi do prijelaza s visokih stopa mortalieta kad vrlo visok postotak stanovništva umire u najmladoj dobi (prije nego što doživi 15 godina) na nisku stopu mortaliteta(kada većinu umrlih čine osobe u staračkoj dobi).

Nije rijedak slučaj da se pojam demografska tranzicija obilježava parcijalno tj. kao etapa u kojoj se obavlja prijelaz od nekontroliranog radanja djece na rađanje koje se svjesno regulira i sve je više planirano odnosno da se njime označava samo tranzicija nataliteta.

Zadnja faza odnosno razdoblje koje nastaje nakon završetka procesa demografske tranzicije naziva se posttranzicijska etapa ili etapa nakon demografske tranzicije. Posttrancizij ska etapa u razvoju stanovništva jest etapa u kojoj su stope nataliteta i mortalieta niske i uravnotežene na podjednakoj razini. Rezultat je vrlo niski ili nulti prirodni prirast ili prirodno smanjenje stanovništva. Ova se etapa u skladu s temljnim postulatima teorije demografske tranzicije najprije očekivala u gospodarski najrazvijenijim zemljamajer jedan od bitnijih preduvj eta za tu etapu jest postojanje stacionarnog tipa starosne strukture. Ova je etapa u većini zapadnoeuropskih zemalja započela 1970-ih godina. Sedam vrlo bitnih karakterstika obilježava stanovništvo razvijenih, osobito zapadnoeuropskih zemalja:

- Nizak i opadajući natalitet/fertiitet
- Nizak opći mortalitet s tendencijom blagog rasta
- Rastući broj djece rođene izvan braka
- Rastući broj izvanbračnih oblika zajedničkog života
- Porast broja razvedenih brakova
- Porast troškova školovanja djece

- Ubrzano starenje stanovništva (Wertheimer-Baletié)

Demografija Republike Hrvatske

Prema podacima eurostata iz 2019. godine Hrvatska ima Oko 4.076.000 stanovnika. Kao što se može vidjeti iz donje tablice, veéina Europskih zemlja ima negativnu prirodnu promjenu stoga se može reéi da demografski Hrvatska prati europski trend, no uzevši u obzir fertilitet, mortalitet i migracije, Hrvatska znaëajno zaostaje za ostalim Europskim zemljama.

Demographic balance, 2018
(thousands)

	Population, I January 2018	Ltve births	Deatns	Natural change {'j	Net rnrgrauon and statisUcal ddiustment	rotat between 1 2018	change January 2019	Population, January 2019
	t $399,6	49570	53116	,304.2	61.7		69.3	
	7050.0	110	1107	7.6	-3.7		-50.0	
	5781.2	62.2	108.5	-46.3	38,6		39.7	
		114.0	112.9	1.1	18		24.9	11467.9
gurgatiô	1319.1	61.5	55.2	6.2	6		226.9	7000.0
Czechla		767.6	954.9	.167.4	394 2		5.7	10649.8
Denmark	10741.2	14.4	15.9	-1.4	7.1		73.8	5806.1
Germany		610	•120.3	29.9	440		-'6.9	83019.2
Estonla	66926 2	86.4	429.6	-33.9	150		276.2	1324.9
Ireland	4105.5	367.4	614.1	-56.3	332.4		101 9	4904.2
Greece	60484.0	753.6	52.7	144.5	.42 6		-	10722.3
Spøln	864.2	36.9	693.'	-15.8	-13 5		29.2 -	46934 6
France		439.7	5.6	-193.4	690		'24.4 i	67028 0
Croatia	602.0	9.3	288	36	8 1		1.7 -	4076.2
Italy	9778.4	19.3	39.6	-9.5	-4.9		14 4	
Cyprus	475.7		4.3	-11.4	-3.3		-14.7	675.9
Latvia	17181.1	6.2	131.2	2.0	99		11 9	1920.0
Lithuania	8822.3	93.5	3.7	-37.8	322			2794.2
Luxembourg	37976.7	4.4	159.2	0.8	147		101.1	613.9
Hungary	102910	167.9	94.0	1.6	86 4		36.5	97720
Matta	195306	85.5	414.2	-26.0	34 9		-39	499 6
Netherlands	2000-9	388.2	113.0	-26.0	22.1		-14.4	17282.2
Austria	5443.1	87.0	263. f	-753	11.6		"29,0	
Poland	5513.1	167.8	20.5	-0.9	-53 7		14.0	37972.8
Portugal	101202	19.6	54.3	3.3	14.9			10276.6
Romania	66273.6	57.6	54.5	-70	4.0		4.8	19401.7
Slovenia		47.6	922	236	11.7		109.0	2080 g
Slovakia		1158	616.0	115.2	e6,3		373.5	5450.4
Finland		731.2			258.3			5517 9
Sweden								10230 2
United Kingdom								66647.
Iceland	3485	4.2	23	20	6.6		85	357 0
Liechtensleln	38.1	0.4	0.3		0.2		0.3	35.4
Norway	5295_6							
Swltxedand	8494.1	85 3		186	39.6		56.2	8542 3
Montenegro	6224	210	65	1.6	.0.9		.02	622 2
North	2075.3	288	197	7.1	0.2		1 8	2077.1
Macedonia		64.0	218	-37.7	-15.0		-7.9	2862 4
Albania	7001.4		101 7	8227	0.0		-37.7	6963 8
Serbia (1)	eouos		426M		370.6		1193.4	82003 9
Turkey	3502.6							
Bosnla and Herzegovina	1199.5							
Kosovo (8)								

C) Live bilths minus deaths

(3)Total change mlnus natural change.

(') Due to a lack cf dala on mlgratjon, the demographic balance js based exclusively on the natural change.
(1) This deslgnation is without prejudice to positions on status, and is in line with UNSCR 1244/1999 and lhe ICJ Opinion on the Kosovo declarallon ot independence.
Source: Eurosla((online data code: demo_gind)

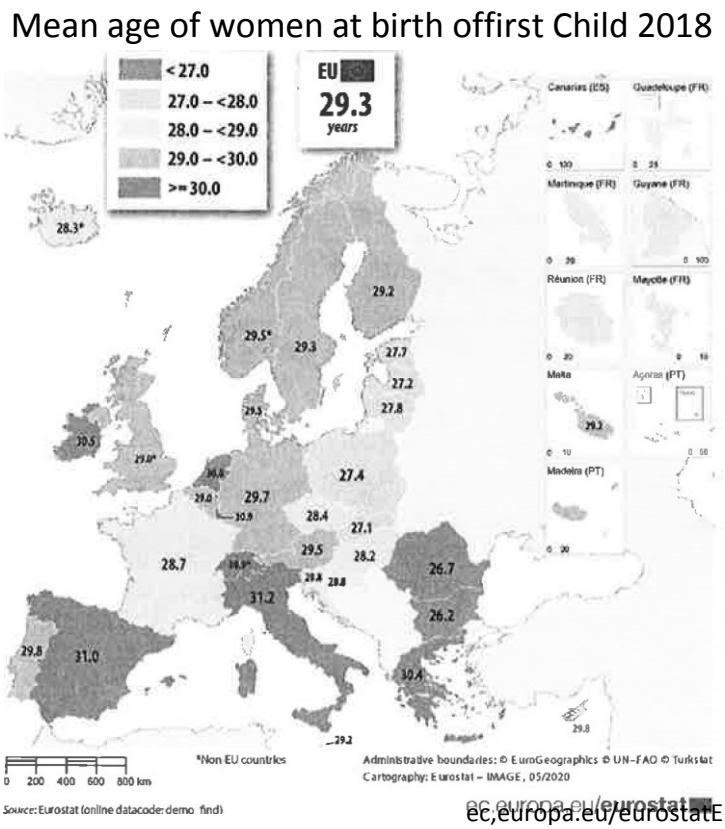
eurostata

Tablica br.2: Demografski balans (2018.)

Izvor: htgps://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=File:Demographic balance. 2018 (thousands).png (Pristupljeno 18.06.2020.)

Pa krenimo redom. Fertilitet u demografiji „oznaöava broj živorodene djece u odnosu na broj žena u plodnom razdoblju. Pojam fertilno razdoblje, ili razdoblje prokreacije, oznaöuje u životu

žene ono razdoblje kad je ona fiziološki sposobna sudjelovati u reprodukciji".(leksigografski zavod Miroslav Krleža)

Slika 1 : Srednja dob žena pri rodenju prvog dijeteta

Izvor: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.phpmertility_statistics (pritupljeno 18.06.2020.)

Prema eurostatu u Hrvatskoj je prosječna dob žene pri rodenju prvog dijeteta 28.8 godina. Mnogi stručnjaci su mišljenja da će stabilno gospodarstvo sa konstantim rastom uroditi visokiom stopom fertiliteta i ranijem osnutkom obitelji, no zemlje poput Niozemske, Njemačke i Svicarske nam daju kontradiktoru sliku. Radi se o zemljama koje imaju stabilno ekonomsko okruženje za stvaranje dobre demografske slike, no također imaju problema sa istom. Takoder ako se odmaknemo od strogo ekonomskih faktora i pogledamo socijalne faktore i vrijednosti društva opeł nailazimo na loš fertilitet. Jer zemlje sa tradicionalnim susłavom vrijednosti poput Italije i Spanjolske takoder imaju problema sa fertilitetom. Hrvatska se može svrstati u tradicionalne zemlje, no sa lošijim ekonomskim okruženjem za stvaranje obitelji. nego što to ima npr. Njemačka.

Nadalje, migracije u Hrvatskoj su poznat pojam još Od 20. stoljeéa. Velik broj Hrvatski državljanaje emigrirao u inozemstvo u nekoliko valova. Prvi valovi su bili za vrijeme i izmedu dvaju svjetskih ratova. Razlog iseljavanjaje bio ratna situacija i loši ekonomski uvjeti. Dok je u drugom dijelu 20.stoljeéa, razlog iseljavanja bio ekonomske i politiëke prirode. U 21 .stoljeéu, može se reéi da je iseljenióki val krenio za vrijeme velike krize, dakle 2008., a nastavio se ulaskom Hrvatske u Europsku Uniju dakle 2013. godine. Ulaskom Hrvatske u EU, migracija i mobilnost stanovništva je postala izrazito lakša, stoga ne ðudi znatan broj iseljenih nakon 2013.godine. U prošlosti odnosno 20.stoljeéu veéina Hrvatskih emigranta je odlazilo sa namjerom vraéanja u Hrvatsku ili je sluðaj bio samo da jedna osoba iz obitelji emigrira, osoba koja ée „prehranjivati" obitelji. Ono što danas zabrinjavajest da 21. stoljeéu, emigriraju cijele obitelji sa namjerom ostanka u inozemstvu. Takoder nedavna iseljavnja Hrvatskih državljana su ponajviše potaknuta ekonomskim faktorima. Sto se tiče imigracija, barem u dogledno vrijeme, Hrvatska nije privlaŒna destinacija za imigrante kao što je Njemaëka, Francuska, Austrija itd. Razlog naravno leži u ekonomskoj situaciji. Može se reéi da su gospdarski rast, životni standard stanovništva i prosjeðna plaéa najprivlaðniji faktori za imigrante.

Mortalitet jest broj umrlih osoba na odredenome teritoriju u odredenom razdoblju. Izražava se uglavnom u odnosu na 1000 stanovnika. (lekisgografski zavod Miroslav Krleža). Prema državnom zavodu za statistiku u 2018. godini zabilježenje pad broja umrlih osoba u odnosu na prethodnu godinu tj. umrle su 771 osobe ili I u prethodnoj godini. Od ukupnog broja umrlih osoba (52 706) u 2018. 25 964 ili 49,3% odnosilo se na muške osobe i 26 742 ili 50,7% odnosilo se na ženske osobe. Mortaliteta (umrli na 1000 stanovnka) u 2018. iznosila je 12.9 (državni zavod za statistiku). Za usporedbu, po nekim kriterijima sliðne zemlje, kao Litva, iste godine njihov mortalitetje bio 15, ili Madarska u kojoj je mortalitet bio 13. No u nekim Skandinavskim zemljamaje mortalitet bio znatno niži nego u Hrvatskoj. Zemljam poput Norveške (mortalitet 8) ili Island(mortalitet 7).

Sto se tiče oöekivanog životnog vijeka u Hrvata, on iznosi 78 godinu. Odnosno za muškarce jest 74,9 , a za žene je oéekivani životni vijek 81 godina. U ovom dijelu, Hrvatska se nalazi ispod prosjeka Europske Unije koji iznosi 80,9 godina. (Ined 2017.) No u Hrvatskoj kako i u veéini zemalja Europske Unije žene žive duže Od muškaraca. U oëekivanom životnom vijeku prednjaée države poput Italije, Spanjolske i Francuske. Nakon njih slijede države Skandinavije, Austrija i Nizozemska. Dok zemlje koje se nalaze ispod prosjeka oöekivanog životnog vijeka jesu veéinom iz Istoöne Europe, zemlje poput Slovaéke, Rumunjske, Bugarske itd. Dakle, može se primjetiti da su bolji životni standard, prosjeéna plaéa, prosperitet države i ostali ekonomski

pokazatelji u uskoj koleraciji sa dužinom očekivanog životnog vijeka. Stoga jedan od razloga zbog kojeg Hrvatska zaostaje za ostalim članicama EU u očekivanom živtnom vijeku jest niži životni stanard.

Uzroci negativne demografske slike Republike Hrvatske

lako bi se Hrvatska mogla definirati kao tradicionalna zemlja, u njoj je gotovo uvijek bio prisutan pojam mobilnosti njenih gradana, odnosno migracija. Može se reći da je Hrvatska iseljenička zemlja. Prema nekim procjenama jednak broj Hrvata živi van Hrvatske koliko i u njoj. Jasno je da migracija nije jedini razlog za lošu demografsku sliku, no jedan je od ključnih faktora zašto Hrvatska danas ima velik izazov sa demografijom. Razlozi za migraciju mogu biti brojni: ekonomski, politčki, kulturološki i ostali. Prema istraživanju agencije Promocija plus o motivima odlaska iz Hrvatske, vrijedi istaknuti sljedeće: 8% ispitanikaje razlog odlaska navelo neorganiziranu i loše vodenu Vladu, 7,6% beznade i besperspektivnost zemlje, nepotizam 7,4%, vjerska netolerancija i nacionalizam 6,2%, izostanak promjena u državi 6,1%. Takoder vrlo visok je udio medu novim iseljenicima i onih koji su prije migracije bili zaposleni, njih čak 73,5%. Medu onima koji su bili zaposleni, njih 40,5% je imalo plaću manju od 4000 kn, no njih 33,2% je imalo dohodak veći od prosječnog dohodka u Hrvatskoj. Što se tiče iseljeničkih destinacije većinom su to zemlje poput Njemačke, Irske, Austrije. Ispitanici su kao najveće prednosti života u novoj zemlji naveli mogućnost zaposlenja i promjene posla (89,4%) i učinkovitost javne administracije (81,3%), dok su najmanje zadovoljstvo izrazili u području stanovanja i društevnog života. Treba napomenuti da se radi o istraživanju koje je obuhvatilo ispitanike koji su iselili od trenutka ulaska Hrvatske u EU, dakle od l.srpnja. 2013. do 2018. godine. (Večernji list 2018.)

Iz ovog istraživanja može se zaključiti da ekonomski i striktno egzistencijalni faktori nisu isključvio jedini motivi odlaska iz Republike Hrvatske. Može se konstatirati da je za jedan dio iseljenika glavni faktor migracije politička situacija i stanje u društvu. Stoga kod nekih iseljenika motiv odlaska se ne očituje kroz financije i materij alne stvari već kroz „nematerijalne čimbenike". U prilog tome ide to što su popularne zemlje u koje Hrvati emigriraju liberalne, vrlo otvorene prema različitostima, sa vrlo niskom stopom korupcije i impozantno uredene kako sa političkog tako i sa ekonomskog stajališta. No kao što je potreban odredeni vremenski interval za izlazak zemlje iz recesije, tako je takoder potrebno vrijeme za progres čitavog društva. Ipak i dalje postoji odreden broj Ijudi koji su odlučili napustiti Hrvatsku zbog ekonomske situacije. Pomato je da su prvi imigranti (a nastavilo se i kroz povijesti) bili

niskoobrazovani Ijudi koji su obavljali niskoplaćene, Često fizičke poslove u teškim radnim uvjetima. lako prema već navedenoj anketi, većina iseljenih Hrvata (44%) ima završenu srednju školu, zabrinjava podatak da njih 33% ima višu ili visoku školu, te njih 20,9% magisteriji. Svepristuni odljev mozgova stoga ne utiče samo negativno na demografiju, već i na gospodarsku sliku zemlje. Možda najučestaliji i najrecentniji odlazak Hrvata se bilježi u zdravstvenom sektoru. U tim slučajevima se može zaključiti da su veći dohodak i životni standardi jedni od motiva odlaska iz Hrvatske kao i mogućnost napredovanja i samoaktualizacije. Tako da neke od razloga za migraciju se mogu okarakterizirati kao i dobrovoljni (a ne prisilni). Trebajoš spomenuti da se 42% iseljenih ispitanika ne planira vratiti u domovinu.

Drugi razlog loše demografske slike Republike Hrvatske jest sve manji broj rodilja i obitelji sa više djece. Hrvatsko društvo prati Europske i svjetske trendove koji se tiču obiteljskog života. Drugim riječima, za mladu obitelj najbitnije biti dobro situiran, a za žensku populacije izgraditi karijeru. Tek nakon toga slijedi posvećenost obiteljskom životu. Kako navodi Šperanda tijekom kolovoza 2017. je je prvi put u povijesti zemlje rodilo 50% više žena starijih od 30 godina. Prema podacima eurostata Hrvatskaje ispod prosjeka Europske Unije u broj novorodene djece na 100 žena, u Hrvatskoj ta stopa 2018. iznosila l, 42.(Eurostat 2018.) Poznato je da za prirodnu repordukciju stanovništajest potrebno da žena rodi najmanje 2,1 djece u prosjeku. Neke mlade obitelji se ne odlučuju za djecu ili se odlučuju u kasnijoj dobi zbog nepovoljne ekonomske situacije, te položaju žena sa malom djecom koje nažalost još znaju biti diskirminirani pri zapošljavanju. Situacija bi se možda mogla popraviti pozitivnom diskriminacijom žena kao što je to slučaj u zemljama poput Švedske ili Danske. No i najuredenije i ekonomski najbolje zemlje svijeta imaju problema sa demografskom slikom. Stoga kada bi i postoj ala vrlo stabilna i dobra ekonomska situacija koja bi omogućavala mladim Ijudima osnutak obitelji, te kada bi se pozitivno diskirminralo žene na tržištu rada postavlja se pitanje bi li demografska slika bila bolja. Može se reći da dosta toga ovisi i o kulturološkoj pozadini. Problem leži u tome što prelaskom 30. godine kod žena opada plodnost, samim time i mogućnost za osnivanje obitelji.

Depopulacija Hrvatske je trend koji traje već velik broj godina. Jedina svijetle demografske točke u Hrvatskoj su bile 1996. i 1997. godine kadaje zavladao baby boom, no taj se trend nije nastavio. Mali prirast i starenje stanovništva izazivaju ne samo demografska već i ekonomska i socijalna pitanja. Posebno je uočljiva depopulacija stanovništa iz pojedinih Hrvatskih regija. Tako je sveprisutno demografsko pražnjenje Istočne Hrvatske kao i dijelova Dalmacije i Like. „Deruralizacija jest proces smanjenja udjela poljoprivrede djelatnosti u nekom području ili

smanjenje udjela stanovništva kje se bavi poljoprivedom. Deruralizacijaje proces koji se zbiva istovremeno s urbanizacijom, rastom i razvojem gradova. Takoder i proces kojim se seoska naselja sve bolje povezuju s gradovima i gube negativna obilježja tradicionalno izoliranih sredina".(proleksis encikopledija). Ovaj proces je sveprisutan i u Hrvatskoj. Sve više Ijudi odlazi iz ruralnih sredina u urbana područja, a to za posljedicu ima frapantnu depopulaciju seoskih područja, što je vidljivo iz sljedeće tablice.

Zupanija	Promjena broja stanovnika 2017-2008, %
Grad Zagreb	2,5
Zadarska	
Istarska	
Dubrovačko-neretvanska	-0,1
Zagrebačka	-0,9
Splitsko-dalmatinska	-1,0
Medimurska	
Priromorsko-goranska	-3,7
Varaždinska	-4,9
Krapinsko-zagorska	-6,0
Koprivačko-križevačka	-6,9
Osječko-baranjska	-8,4
Sibensko-kninska	-9,0
Bjelovarsko-bilogorska	-10,6
Karlovačka	-10,9
Brodsko-posavska	-11,0
Virovitčko-podravska	-1 1,6
Ličko-senj ska	-13,2
Požesko-slavonska	-13,3
Vukovarsko- srijemska	-13,4
Sisačko-moslavačka	-14,8
Republika Hrvatska	-4,3

Tablica br.3: Promjene broja stanovnika od 2008. do 2017.

Izvor: https://www.hgk.hr/documents/demografija-po-zupanijamakonacn05c41d3cf80bb7.pdf (pristupljeno 19.06.2020)

Iz tablici se može vidjeti da su ekonomski najnerazvijenije županije ponajviše pogodene depopulacijom. Većina tih županija se nalazi u Slavoniji. No županije poput Zadarske, Istarske i Grada Zagreba nemaju problema sa depopulacijom, dapače bilježe porast broja stanovnika. Može se reći da su navedene županije perspektivne u usporedbi sa ostatkom Hrvatske.

Primjeri dobre prakse

U Hrvatskoj postoji ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku. Ministarstvo je osnovano 1990. godine, a radi na tome da se osigura ostanak gradana u Hrvatskoj te kako bi se potaknuo povratak iseljenih Hrvata u Hrvatsku." Sektor za demografski razvoj je ustrojstvena jedinica u sastavu Uprave za demografski razvoj, obitelj, djecu i mlade, koja obavlja posłove vezano uz ciljana demografska istraživanja, prati, provodi i koordinira provedbu mjera populacijske i migracijske politike; koordinira izradu i provedbu programa poticajnih mjera za suradnju s drugim tijelima koja obavljaju posłove demografskih istraživanja; izrađuje stručne i analitičke podloge iz djelokruga Sektora; organizira i priprema stručne skupove i tematske konferencije s ciljem senzibiliziranja javnosti o demografskoj problematici"(središnji državni portal).

Unatoč postojanju ministarstva vezano uz demografiju, mnoge jedinice lokalne samouprave žele kroz svoje mjere zadržati mlade Ijude u svojem gradu/općini te ih potaknuti na osnivanje obitelji. Pozitivna stvar je da se demografija u političkim i društvenim krugovima shvatila kao problem za koji se moraju poduzeti promptna i permanentna riješenja.

Hrvatska vlada subvencionira stambene kredite. „Mjeraje to koja se provodi od 2017.godine. Subvencioniraju se stambeni krediti do najviše 1500 eura po m2 u kunama, odnosno do najvišeg iznosa kredita od 100.000 € u kunama, a rok otplate kredite ne smije biti duži od 15 godina. Visina subvencije ovisi o indeksu razvijenosti mjesta u kojem se nekretnina kupuje odnosno gradi i kreće se od 30 do 51 posto."(središnji državni portal) Zahtjev za ovu subvenciju mogu podnijeti svi gradani s prebivalištem na području RH koji nisu stariji od 45 godina.

Ministarstvo financija se također uhvatilo u koštac sa demografijom. 2019.godine snižena je stopa PDV-a na pelene. Mirovniskom reformom uvedenje dodatni staž od šest mjeseci za svako dijete na koji imaju pravo majke ili očevi, ovisno o tome tko je koristio porodiljni dopust. (Tpoftal 2019.)

Sto se tiče regionalnih i lokalnih samouprava i one su vrlo aktivne u riješavanju demografskih problema. Tako Splitsko-dalmatinska županija koja programom demografske obnove "Tu je

tvoj dom! ” sufinancira izgradnju i adaptaciju kuća i tako pomaže mladim obiteljima iz ruralnih područja izgraditi vlastiti dom i ostati svoj na svome. Taj program obuhvaća 180 naselja i 32 grada i općine. U sklopu tog programa županija daje od 40.000 do 120.000 kn bespovratnih sredstava po obitelji iz ruralnih područja.

Kako bi potaknuli mlade obitelji za izgradnju, kupnju ili adaptaciju svog doma, Grad Imotski je donio i proveo odluku kojom se pomaže mladima u izgradnji i adaptaciji kuće. Ova odluka vrijedi za sve obitelji do 45 godina, odnosno za supružnike i samohrane roditelje te ja za ovu mjeru osigurano milijun kuna u gradskom proračunu.

Treba napomenuti još neke gradove koje nude financijsku pomoć za novordenčad. Korčula nudi 10.500 kn za prvo dijeta, dok Imotski i Opatija nude 10.000 kn. Nakande za drugo dijete najviše daje Imotski 20.000 i Opatija 15.000 kn. Dok najveće nakande za treće dijete nudi Vis 176.600kn, split 55.000 i Zagreb 54.000 kn.

Grad Bjelovar se odlučio na malo drugačiju mjeru. Odnosno odlučili su smanjiti cijene vrtića što je također vrijedno pohvale. Diljem Hrvatske gradi se, tako, ili obnavlja oko 500 vrtića, a njih oko 200 je u naseljima do 5.000 stanovnika, jer se kroz Program ruralnog razvoja u manjim mjestima žele unaprijediti životni i radni uvjeti, te osigurati kvalitetna komunalna i društvena infrastruktura. Također se radi i na poboljšanju kvalitete vrtića. Stoga se nudi učenje stranog jezika, uvode se pomoćnici za rad za djecu sa posebnim potrebama i sl.

Iz ovih primjera se može utvrditi kako se se iz jedinica lokalne samouprave izuzimaju ozbiljna financijska sredstva a sve u svrhu olakšanog života za Ijude sa djecom te zadržavanju mladih u istim mjestima. Naravno da navedene mjere same po sebi nisu dovoljne kako bi se riješilo pitanje depopulacije, jer ipak većinom se radi o jednokratnim pomoćima, no u kontekstu poboljšanja demografske slike ovakve mjere su itekako relevantne i nužne.

Skandinavski model borbe sa depopulacijom

Kako se napominje kroz cijeli rad da velika većina Europskih zemalja ima problema sa demografskom slikom i starenjem stanovninštva. Uostalom Europa je poznata kao stari kontinent. U Danskoj, Norveškoj, Islandu i Finskoj stopa fertilitetaje ispod potrebnih 2, 1, dok se Svedska s obzirom na ostale zemlje solidno nosi sa time. Niame fertilitet u Švedskoj iznosi 1,8. Pitanje je zašto takve eminente zemlje imaju problema se demografijom, kada nemaju problema sa financijskom konstrukcijom i može se reći da su privlačne zemlje za imigrante. Jedna od razlogaje zasigurno kulturološki. Bez obzira na njihovu sve lošiju demografsku sliku,

smatram da bi neke od mjera kakave se primjenjuju u Švedskoj ili Danskoj vrlo pozitivno utjecale na demografsku sliku Hrvatske.

Švedska ima vrlo dobre uvjete za demografski rast. Ti uvjeti se očituju u jednakosti spolova, feminizmu, gotovo vremenski jednakom porodiljnom dopustu za oba roditelja, te balansiranom poslovnom i obiteljskom životu.

S druge strane, Danci uvelike podupiru socijalnu državu, što pak proizlazi iz svij enosti da model takve države kolektivno bogatstvo pretvara u blagostanje. „Kako bi se proniknulo u razloge tako visoke razine blagostanja u Danskoj, ključno je u obzir uzeti sposobnost modela socijalne države da smanji rizik, nesigurnost i tjeskobu medu gradanima i spriječi pojavu ekstremnog nezadovoljstva".(Meik Wiking).

Zanimljivo je da Švedska niti nema ministarstvo za demografiju. No kada bi se u Hrvatsko gospodarstvo i društvo implementirale neke od navedenih vrijednosti možda bi se moglo govoriti o mogućnosti za bolju demografsku sliku. Takve mjere odnosno vrijednosti bi u većoj mjeri povećale fertilitet, jer ukoliko su egzistencijalne potrebe zadovoljene i ukoliko postoji socijalna sigurnost lakše se odlučiti za osnivanje obitelji. Takoder kao što je već implicirano kroz rad, potrebno je osvijestiti poslodavce i generalno zavladati klima u Hrvatskoj u kojoj bi se pozitivno diskriminiralo žene sa djecom kao što je tu slučaj u Švedskoj jer nažalost u Hrvatskoj još uvijek postoji spolna diskriminacija koja se izmedu ostalog očituje kroz prednost pri zapošljavanju i dohodak.

Prijedlozi za poboljšanje demografske slike Republike Hrvatske

U radu su veé dani neki Od primjera kako se država generalno i neke regije pokušavaju izboriti za bolju demografsku sliku. No te mjere same po sebi nisu dovoljne, te u nastavku rada se nalaze neke mjere za poboljšanje demografske slike:

1. Jedno Od riješenja je uvodenje intezivne imigracijske politike. Egzaktno je da Hrvatska nije popularna zemlja za dolazak imigranata kao Njemaöka ili neka Od država Zapadne Europe. Nije privlaëna prvenstveno iz razloga što je dohodak puno manji nego u navednim zemljama. Svejedno, Hrvatska ima bolji životni standard Od veéine Istoëno Europskih zemalja i mogla bi biti privlaëna za imigrante za neke stanovnika iz tih zemalja(Ukrajina, Makedonija, Rusija). Trebam napomenuti da bi se ovom demografskom mjerom mogao riješiti i nedostatak radne snage, posebice preko Ijeta u turizmu. S druge strane ova

demografska mjera ne bi bila dovoljna za riješavanje cijelog demografskog problema, jer kada bi imigracijska bila jedino rješenje, onda Njemaöka ne bi imala problema sa demografskom slikom. Još jedan problem sa imigracijskom politikom jest da bi potencijalno mogla uzrokovati društvene i socijalne probleme kao što je sluöaj u nekim Zapadnoeuropskim državama. Stoga Hrvatsko društvo mora biti spreman na taj iskorak, a imigranti spremni prihvatiti hrvatsku kultutu i asimilirati se.

2. S obzirom na trenutno urbanizaciju i depopulaciju ruralnih mjesta, država bi trebala razvijati ruralna područja infrastrukturno i gospodarski te ih uöiniti privlaënima za doseljvanje i ostanak mladih Ijudi u njima
3. Jedna Od mjera je i povratak iseljenog stanovništva. Treba biti oprezan i fokusirati se veéinom na još uvijek radno sposobno stanovništvo koje može pridonostiti gospodarstvu.
4. Iako Hrvatska ima rast gospodarstva to njeni gradani moraju „osjetiti", odnosno taj gospodarski rast se mora preliti na svakodnevni život gradana. Hrvatska je jedna Od zemalja u kojoj se mladi najkasnije osamostaljuju. Jedan Od bitnijih razlogajest finacijska situacija, mladimaje lakše živjeti sa roditeljima nego uéi

   u samostalan život, što podrazumijeva kupnju nekretnine. Neke mjere su veće poduzete što se tiče kupovina nekretnine, no puno je važnije mladim Ijudima osigurati kvalitetne uvjete. U ekonomskom smislu to znači sigurnost zapošljavanja i primjereni dohodak.
5. Mogućnost zapošljavnja, kvaliteta života i ostali faktori za roditelje ne smiju biti na nižoj razini. Omogućiti balans poslovnog i privatnog života, odnosno uvjete za obiteljski život.
6. Demografski plan ne smije biti niti ideolški niti svjetonazorski
7. Subvencioniranje vrtića i osnovnih škola
8. Poticanje zdrave klime. U Hrvatskoj je u nekoliko zadnjih godina zavladala atmosfera apatije i općeg nezadovoljstva. U svemu tome velik utjecaj imaju mediji, koji nerijetko maju prenositi selektivne informacije te time poticati iseljavanje Hrvatskog stanovništva. Naime Hrvatski (ne)ovisni mediji Često prenose nerealne informacije o životu u inozemstvu, po principu „tuđa trava je uvijek zelenija". No brojke govore drugačije. Hrvatska se prema mnogim pokazateljima, globalno gledajući nalazi medu boljim država za život. Hrvatska

zasigurno ima svojih komparativnih prednosti koje se ne očituju samo kroz financijske pokazatelje. Faktori poput sigumosti i socijalnih odnosa su danas visoko na cijeni, a upravo to Hrvatska može ponuditi. Stoga potrebno je osviještavati mlade Ijude na prednosti života u Hrvatskoj i motivirati ih na ostanak u zemlji.

Rasprava

Demografska slika Republike Hrvatske u najmanju ruku ne izgleda dobro. Stanje je toliko loše da se trebaju upotrebljavati eufemizmi. Neki demografi su ukazivali na ovakvu situacijujoš 70ih godina prošlog stoljeća, no očito da se łada potencijalna situacija nije shvaćala ozbiljno. Danas se o demografiji kao u problemu polemizira u svim društvenim krugovima, ipak Hrvatskoj su potrebne konkretne, a možda čak i radikalne mjere koje bi Hrvatsku ne samo izvukle iz loše demografske slike, nego joj omogućili održivi i konstantni demografski rast. Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku kao i mnoge općine i gradovi su uveli neke demografske mjere koje su za pohvalu, no može se uzeti primjer Svedske koji uopće takvo ministarstvo nemaju, već kroz stabilno gospodarstvo i zdravo društvo stvaraju dobre uvjete za mlade obitelji i rast fertiliteta. Dakle ključ svega je stvoriti dobre ekonomske i socijalne uvjete, sa time će se motivirati mlade Ijude na ostanak u Hrvatskoj i potaknuti ih na ranije osamostaljivanje i stvaranje obitelji, a uz takvu politiku moguć je i povratak iseljenika. Na Hrvatsku demografiju su uvelike utjecale emigracije Hrvatskog stanovništva, izrazito nakon ułaska Hrvatske u Europsku Uniju. Time je mobilnost Ijudi i prilike za zapošljavanje postałe itekake lakše za Hrvatske gradane. Time Hrvatska ne samo daje izgubila broj stanovnika, već se mora uzeti u obzir da je velik broj Ijudi odlučio dugotrajno ostati u inozemstvu i tamo zasnovati obitelj i odgajati svoju djecu. Zasigumo je lakše zadržati Ijude u Hrvatskoj, nego li ih „regrutirati" iz inozemstvajer realno većina iseljenika se nałazi u gospodarski boljim državama i teško da Hrvatska iz tog aspekta može ponuditi bolje uvjete. No Hrvatska svakako ima svojih komparativnih prednosti koje treba isticati i kapitalizirati u vidu zadržavanja mladih Ijudi. Odlazak mladog radno sposobnog stanovništva nema samo negativan utjecaj na demografiju u Hrvatskoj već i na financijski i mirovinski sektor. Razlozi iseljavnja stanovninštva nisu samo ekonomski, već i politički i socijalni. Sa tog gledišta Hrvatskoj je potreban politički i društveni progres jednako kao i ekonomski.

Kako je već nekoliko puła implicirano kroz rad, za bolju demografsku sliku potreban je gospodarski rast koji će njeni gradani osjetiti kao i redukcija izvjesnosti pri zapošljavanju

mladih Ijudi. Dosta se stvari može naučiti iz Skandinavskih država u kojima postoji pozitivna diskriminacija žena na tržištu rada i u kojima se nudi dobri uvjeti za decentan obiteljski život. Također mora se voditi brige o najrizičnijim područjima, odnosno županijama koja su najviše pogodena depopulacijom. Takvim županijama i općina treba omogućiti još više financijskih sredstava za vezanih za demografske mjere, te ih razvijati gospodarski i infrastrukturno kao bi se Ijudi zadržali u istim mjestima. U tom kontekstu može se pričati o redistributivnoj politici koja osigurava povoljniji razmještaj stanovništva. S obzirom da su depopulacijom najviše pogodene najnerazvijenije županije Hrvatske kao i Hrvatski otoci, bilo bi pametno uvesti litorizaciju kao jednu od demografskih mjera. Za kraj je važno kroz kampanje i promociju osviještavati mlade o kvaliteti života u Hrvatskoj i poticati zdravu Idimu u zemlji.

Zaključak

Zaključna opservacija je da Republici Hrvatskoj prijeti demografska katastrofa, pogotovo županijama koje su nižeg ekonomskog standarda i koje su pogodene odljevom stanovništva. Sadašnja situacija ukazuje na to da prema nekim špekulacijama u daljnjoj budućnosti Hrvatskoj prijeti potpuno izumiranje. Naime budućnost je to zemalja slične ekonomije i slične veličine stanovništva, zemalja poput Litve, Latvije, Slovačke itd. Zbog takvih alarmantnih projekcija poduzete su neke od mjera koje zapravo ne mogu spriječiti demografsku katastrofu, ali je barem nakratko mogu ublažiti. O demografskom rastu se mora pričati sa jednakom važnošću kao i o gospodarskom rastu.

Današnja demografska slika ne treba čuditi, jer se na takvu situaciju upozoravalo još u drugoj polovici prošlog stoljeća, isto kao što se sada upozorava na totalnu izumiranje Hrvatske kao države. Do takve situacije je došlo zbog prirodnog starenja stanovništva, male stope fertiliteta te velikim egzodusom Hrvata. Do masovne imigracije je došlo nakon ulaska Hrvatske u Europsku Uniju, stoga sa demografskog stajališta ulazak Hrvatske u EU je bila loša odluka. No, moramo biti svijesni da bi svejedno takva situacija ubrzo snašla Hrvatsku.

Uz sve demografske mjere koje treba pozdraviti, zaključak je da samo bolja gospodarska situacija i pravednije društvo mogu popraviti demografsku sliku, jer mladim Ijudima prije svega treba pružiti ekonomsku sigurnost. Koliko gospodarska situacija može utjecati na demografiju može nam pokazati primjer Irske. Irskaje kao izrazito religijska zemlja imała lošu demografsku sliku u prošlom stoljeću. Razlozi su slični kao i u slučaju Hrvatske (male stope fertiliteta i emigracija stanovništva). No rastom gospodarstva, počela se popravljati i demografska slika Irske. Dakle gospodarski rast koji će Hrvatski gradani osjetiti i stabilna ekonomska situacija su uz još neke isključivo financijski impozantne demografske mjere ključ za popravljanje demografske slike Republike Hrvatske i njen održivi rast.

Literatura

Knjige:

1. Alica Wertheimer-Baletié (1999.): Stanovništvo i razvoj, nakladnik: Mate d.o.o Zagreb
2. Meik Wiking (2016.): Hygge-Danski recept za sretan život

Znanstveni élanci:

l. Krešimi Ivanda (2017.): Demografija Hrvatske: stanje, zablude i perspektive
2. 2.Marijana Jerié (2019.): Suvremeno iseljavanje Hrvata: kakvaje budućnost Repbulike Hrvatske?
3. Žarko šperanda, Mirjana Radan, Željko Rakošec (2018): Demografski slom Hrvatske i Europe

Internet:

https://www.enciklopedii a.hr/natuknica. 19372

https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=42031

https://www.dzs.hr/Hw Eng/publication/2019/07-01-01 01 2019.htm

https://www.indexmundi.com/map/?v=26&r=eu&l=en

https://www.ined.fr/en/everything about population/data/europe-developed-countries/lifeexpectancy/

https://www.vecernji.hr/biznis/ovo-su-razlozi-zbog-kojih-se-liudi-iseljavaj u-iz-hrvatske-1250287

https://www.telegram.hr/zivot/izasli-su-podaci-eurostata-o-broiu-novorodenih-beba

francuskoj-ide-super-mi-smo-ocekivano-ispod-prosjeka/ https://proleksis.lzmk.hr/17449/

https://www.hgk.hr/documents/demografiia-po-zupaniiama-konacn05c41d3cf80bb7.pdf

https://mdomsp.gov.hr/istaknute-teme/demografiia/8906

https://gov.hr/moja-uprava/stanovanje-i-okolis/kupnja-prodaja-i-najam nekretnine/subvencioniranje-stambenih-kredita-za-mlade/ 1941

https://www.tportal.hr/biznis/clanak/roditelistvo-nikad-isplativije-pobrojali-smo-povlasticesubvencije-i-naknade-koi e-bi-nas-trebale-spasiti-od-izumiranja-foto-20190103

https://www.dalmacija.hr/zupanijazatebenu-je-tvoj-dom htfps://imotski.hr/novi-poticaji-za-mlade-obitelii-21

https://miss7mama.24sata.hr/roditelji/zanimljivosti/poticaji-za-novoro-encad-gdje-u hrvatskoj-su-naj vece-naknade-11161

Popis tablica:

Tablica br. 1 Značajke(jedinice) i procesi susława proučavanja radne snage

Tablica br.2 Demografski balans

Tablica br.3 Promjene broja stanovnika od 2008. do 2017.

Popis slika:

Slika I Srednja dob žena pri rodenju prvog dijeteta